

DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2019-33-39

УДК 336:71(477)

Погореленко Н.П.*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»***Лютый М.М.***магістр факультету управління та фінансових технологій
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ДІАГНОСТИКА УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню аналітичних показників, які характеризують розвиток банківської системи України. Узагальнено тенденції, які забезпечують зміну базового індикатора розвитку банківської системи – капіталу. Проведено ґрунтовний аналіз динаміки активів та депозитів (у тому числі – у розрізі груп клієнтів). Викладено шляхи вирішення проблеми непрацюючих кредитів на прикладі досвіду проведення реструктуризації проблемної заборгованості АТ КБ «Приватбанк». Приділено увагу питанням розвитку державних банків, які останнім часом загострюють системну проблему розвитку банківського сектору – надвисоку частку держави в його структурі.

Ключові слова: банківська система, фінансовий ринок, капітал, активи, депозити, непрацюючі кредити, реструктуризація, стратегія

Погореленко Н.П., Лютый Н.Н. ДИАГНОСТИКА УСЛОВИЙ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию аналитических показателей, которые характеризуют развитие банковской системы Украины. Обобщены тенденции, которые обеспечивают изменение базового индикатора развития банковской системы – капитала. Проведен анализ динамики активов и депозитов (в том числе – в разрезе групп клиентов). Изложены пути решения проблемы неработающих кредитов на примере опыта проведения реструктуризации проблемной задолженности АТ КБ «Приватбанк». Уделено внимание вопросам развития государственных банков, которые в последнее время обостряют системную проблему развития банковского сектора – чрезвычайно высокую долю государства в его структуре.

Ключевые слова: банковская система, финансовый рынок, капитал, активы, депозиты, неработающие кредиты, реструктуризация, стратегия.

Pogorelenko Nataliia, Liutyi Mykola. DIAGNOSTICS OF THE CONDITIONS OF THE FUNCTIONING OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

The article is devoted to the research of analytical indicators characterizing the development of the banking system of Ukraine, a key link that forms the development of the financial system. The tendencies, which ensure the change of the basic indicator of development of the banking system – capital, is generalized. It is concluded that capital represents a small part of GDP. It is determined that a significant decrease in the volume of equity capital of banks is due to a significant reduction in the number of banks in the period after the systemic crisis of 2014-2015. A thorough analysis of the dynamics of assets was conducted. It was concluded that despite the elimination of a number of troubled banking institutions and a significant outflow of client funds, the growth of assets was due to the rapid devaluation of the national currency, which also reflected a significant increase in the balance of foreign currency assets. Nevertheless, the volume of deposits of both the population and the corporate sector (both in hryvnia and foreign currency) in solvent banks shows a tendency to increase. This is evidence of increasing the confidence of business and population in Ukraine's banking system. A high proportion of non-performing loans is identified as a separate problem, which significantly impairs the quality of the banks' balances. It was emphasized on the need for active work with loans of those borrowers whose financial condition is being restored through the active use of financial restructuring mechanisms. The ways of solving the problem of non-working loans are described, for example, by the experience of restructuring the problem debt of JSC CB "Privatbank", which started solving problems of non-working loans on a "step-by-step" principle. The importance of solving the systemic problem, which intensified after the nationalization of JSC CB "Privatbank" – the ultra-high share of the state in the banking sector, was emphasized. It was specified that the "State Banking Sector Reform Strategy".

Keywords: banking system, financial market, capital, assets, deposits, non-performing loans, restructuring, strategy

Постановка проблеми. Діагностика умов функціонування банківських систем проводиться з метою оперативного моніторингу ймовірності або моменту настання фінансової кризи та своєчасного реагування ефективними заходами для виходу з неї завдяки прийняттю адекватних та ефективних стратегічних рішень для забезпечення стабільного розвитку не тільки фінансової, але й соціально-економічної системи. Це обумовлює доцільність проведення досліджень для розвитку цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вказаному питанню приділяється значна увага вітчизняних вчених, серед яких Барановський О.І., Довгань Ж.М., Д'яконові І.І., Заець М.А., Затварська О.О., Коваленко В.В., Кузнецової Л.В., Маслової А.Ю.,

Метлушко О.В., Нікуліна В.В., Погореленко Н.П., Посохова І.М., Собкевич О.В. та багатьох інших. Це – з поміж іншого – предмет регуляторної діяльності Національного банку України, що знаходить своє відображення в звітах («Звіт про фінансову стабільність», «Інфляційний звіт») та прес-релізах, які він регулярно оприлюднює на своєму офіційному сайті з метою реалізації своєї інформаційної політики в частині надання об'єктивної інформації щодо умов розвитку банківського сектору України.

Метою дослідження є проведення діагностики умов функціонування банківської системи України з метою визначення кола здобутків, проблем та шляхів їх вирішення, які характеризують сучасний етап її розвитку.

Вклад матеріалу дослідження та його основні результати. Банківська система є найбільш розвиненим сегментом фінансового ринку та забезпечує кредитними ресурсами потреби економічних суб'єктів.

Питома вага капіталу банків є досить низькою у відношенні до ВВП України упродовж 2009 – II кварталу 2018 рр., що відображено на рис. 1 [1].

Обсяг капіталу банків з початку 2018 року збільшився на 40,69 млрд. грн. та станом на II квартал 2018 р. складає 165336 млн. грн., що демонструє приріст капіталу банків в порівнянні з 2017 роком на 33%, та демонструє найвищий приріст за аналізований період [2].

Співставлення показників ВВП та банківського капіталу в Україні (див. рис. 1) дало змогу встановити, що капітал банківської системи складає лише незначну частину від ВВП країни, але ця частина поступово збільшувалася в період 2009-2014 рр., а за рахунок значної ліквідації банків протягом спостерігалось зменшення цього показника.

Але вже в період з 2015-2018 рр. спостерігається суттєвий спад капіталу банків, як в цілому, так і від загальної частки ВВП, що пов'язано з різкою зміною кількості банків в банківській системі (з 163 банків станом на 2014 рік, до 81 станом на III квартал 2018 року).

Так, упродовж 2009-2011 рр. помітним є поступове збільшення частки капіталу банківської сис-

теми у ВВП держави; у 2012 р. показник зменшився до 11,81%. Впродовж 2013-2014 рр. частка капіталу банків у ВВП України зростає, проте темп такого зростання є досить помірним. З 2015 по 2018 рр. ця ситуація має зворотній напрямок, що демонструє суттєвий спад частки капіталу банків.

Таким чином, із 2009 р. до II кварталу 2018 р. частка банківського капіталу у ВВП знизилася на 34,26% у абсолютному вираженні. Тобто вітчизняна банківська система демонструвала до 2014 р. тенденцію до розширення обсягів капіталу своїх учасників та постійно підвищувала свою роль та значимість для економічної стабільності та фінансової безпеки країни, але вже з 2015 р. спостерігається суттєвий спад, що продовжується і на сьогоднішній день.

До Державного реєстру банків на третій квартал 2018 року включено 81 банківську установу, з яких кількість банків зі 100% іноземним капіталом – 23, з частковою участю іноземного капіталу – 17 [2]. В останні 5 років спостерігається стрімке скорочення кількості діючих банківських установ (рис. 2), хоча й за останні 2 роки тенденція до відкриття ліцензій та визнання банків неплатоспроможними дещо сповільнилася (рис. 2).

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб проводить ліквідаційні роботи у 92 банків, крім того, ще до 1 банку введено тимчасову адміністрацію (рис. 3). Більшість банків в стані ліквідації почали виводити

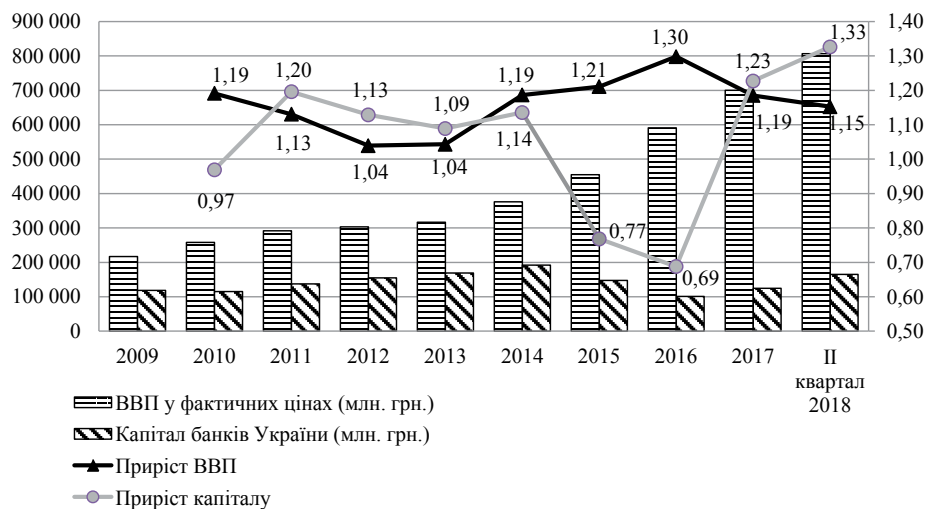

Рис. 1. Динаміка ВВП та капіталу банків в Україні, млн. грн.

Джерело: побудовано за даними [1]

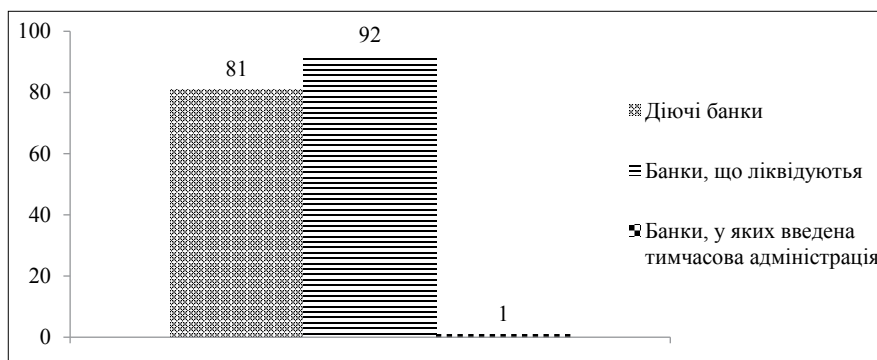

Рис. 2. Діючі банки, банки в стані ліквідації та установи, у яких введено тимчасову адміністрацію (станом на 01.10.2018 р.)

Джерело: побудовано за даними [2]

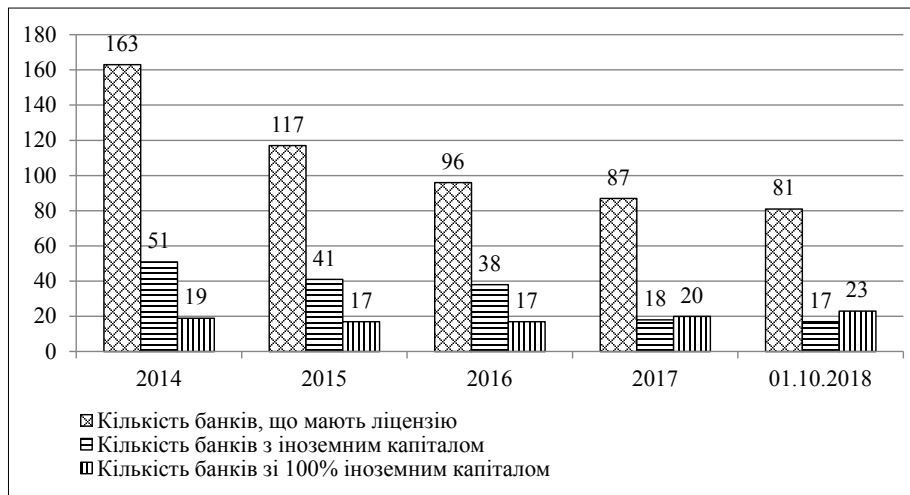

Рис. 3. Динаміка кількості банків за період 2014-2018 рр.

Джерело: побудовано за даними [2]

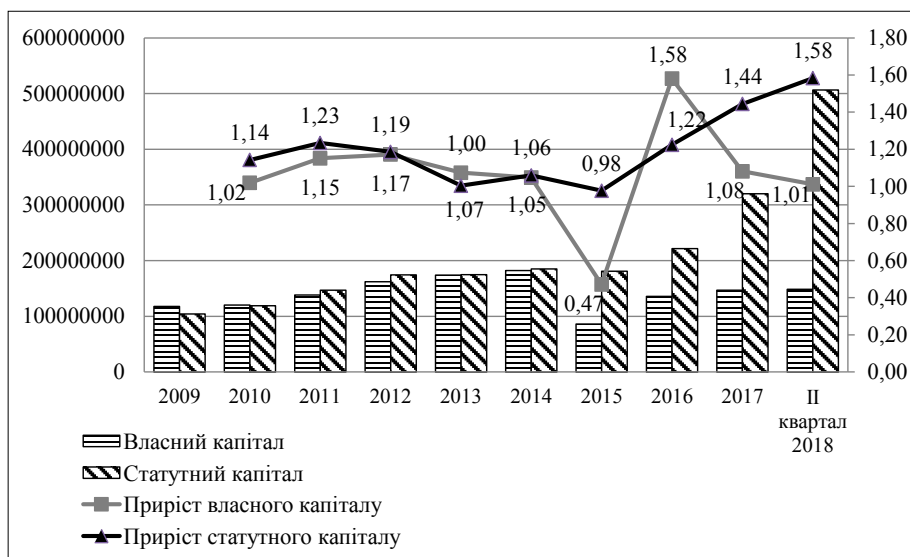

Рис. 4. Динаміка власного та статутного капіталів банків у розрізі 2009 – II квартал 2018 рр.

Джерело: побудовано за даними [2]

з ринку ще в 2014-2015 роках, а виплати вкладникам цих фінансово-кредитних установ продовжується і досі. Це свідчить про високу завантаженість Фонду та виконання своїх основних функцій на високому рівні, якщо брати до уваги умови, у яких здійснює свою діяльність [3]. Про це свідчить навіть той факт, що за 9 місяців 2018 року, шляхом управління активами комерційних банків, що ліквідуються, отримано прибуток у розмірі 6735,03 млрд. грн., в тому числі:

- 1,066 млрд. грн. – від продажу активів;
- 5,138 млрд. грн. – від погашення кредитів;
- 0,456 млрд. грн. – від погашення цінних паперів;
- 0,072 млрд. грн. – від оренди.

Аналіз динаміки власного та статутного капіталів банків за період 2009 – II квартал 2018 рр. (рис. 4) демонструє перевищенням обсягу статутного капіталу над власним в період 2010-2013 рр. та 2015-2018 рр.

Це пояснюється наявністю збитків та недосформованими резервами за активними операціями, що в кінцевому результаті, призвело до необхідності збільшення статутних капіталів власниками для дотри-

мання вимог нормативів НБУ. Незначна стабілізація банківської системи за наслідками п'яти років кризи відбулася лише у 2013 р.

Найбільший приріст статутного капіталу простежується з 2017 по II квартал 2018 рр., що пов'язано із збільшення мінімального розміру регулятивного капіталу (2017 рік – 200 млн. грн. До цього приріст статутного капіталу демонстрував відносно помірну динаміку.

Значний спад обсягу власного капіталу простежується в 2015 році, порівняно з 2014 роком (на 47%), що пояснюється стрімким зменшенням кількості банків. Максимальний приріст спостерігався у 2016 році (на 58%), що, значною мірою, зумовлено докапіталізацією АТ КБ «ПриватБанку».

Чисті активи банківської системи України впродовж 2018 року складають 1341,2 млрд. грн. (табл. 1). Незважаючи на ліквідацію ряду проблемних банківських установ та значний відтік клієнтських коштів, зростання активів відбувалось внаслідок стрімкої девальвації національної валюти, що також відобразилось на суттєвому збільшенні залишків валютних активів [4].

Таблиця 1

Динаміка активів банківської системи України, млрд. грн.

Показник	Рік								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Чисті активи	880,3	942,0	1054,2	1127,1	1278,0	1316,8	1299,1	1241,5	1341,2
Кредитний портфель	747,3	755,0	825,3	815,3	911,4	1006,3	983,9	993,6	1074,7
Вкладення в цінні папери	39,3	83,5	87,7	96,3	138,2	168,9	197,6	337,6	431,9

Джерело: побудовано за даними [2]

Впродовж 2018 року сукупний обсяг клієнтського портфеля банківської системи збільшився на 81,1 млрд. грн. та станом на 01.09.2018 р. складає 1074,7 млрд. грн. За строковим характером переважали короткострокові депозитні вклади строком до 1 року. Слід зазначити, що з початку 2014 року з'явилася тенденція щодо зменшення обсягу строкового ресурсу.

У 2017 році суттєво зросло кредитування населення – чисті гривневі кредити збільшилися на 42%. Найбільш високі темпи кредитування були у АТ КБ «ПриватБанк» та групи банків з приватним українським капіталом. Поштовхом до зростання портфелю стало споживче кредитування. З II півріччя банки пришвидшили нове кредитування бізнесу. Чисті гривневі кредити корпораціям у 2017 році найпомітніше зросли у іноземних та державних банках: +17,5% та +12,8%, відповідно. Основні корпоративні позичальники, що забезпечили зростання кредитування – держмонополії, підприємства торгівлі та сільського господарства. Ставки за гривневими кредитами бізнесу та населенню за рік практично не змінилися.

Активне надання банками нових кредитів позитивно вплинуло на якість їхнього кредитного портфелю. За II півріччя частка непрацюючих кредитів по системі знизилася на 3,2 пункти до 54,5%. У 2018 році Національний банк очікує на продовження стрімкого зростання споживчого кредитування, а також на поживлення гривневого кредитування бізнесу.

Причинами вилучення строкового ресурсу з боку суб'єктів господарської діяльності є обмеженість доступу до кредитних ресурсів та зростання їх вартості. Тому, підприємства змушені вилучати власні депозити для фінансування поточної діяльності. При цьому, значна кількість підприємств втратили власні кошти внаслідок введення до банківських установ тимчасової адміністрації та подальшої ліквідації.

У випадку з фізичними особами, вилучення строкових депозитів відбувалось на фоні зниження реальних доходів населення за одночасного підвищення рівня інфляції, що, в свою чергу, призводить до підвищення витрат на споживання, а також прагнення громадян зафіксувати власні заощадження шляхом конвертації їх в іноземну валюту. Однак, на відміну від минулого року, сальдо операцій з іноземною валютою з фізичними особами було додатним, що на нашу думку зумовлено не зниженням попиту на іноземну валюту, а зниженням реальних доходів громадян за одночасного зростання рівня інфляції, що, в свою чергу, зумовлює збільшення витрат.

Аналіз динаміки депозитів банків у розрізі вкладників (рис. 5) дозволяє констатувати позитивну динаміку обсягів депозитної бази за аналізований період. При цьому, частка депозитів фізичних осіб перевищує частку юридичних осіб, проте різниця між ними зменшується (64,6% у 2010 р. до 54,8% у 2016 р., 35,4% у 2010 р. до 45,2% у 2016 р.). Станом на II квартал 2018 року – маємо рівний розподіл по 50%.

Поступово зростають депозити в платоспроможних банках як населення, так і корпоративного сектору. Це є свідченням підвищення довіри бізнесу та населення до банківської системи України.

Наведені тенденції збереглися також й протягом 2018 року (рис. 6): кошти фізичних осіб на початок року склали 476 млрд. грн., а на початок серпня – 503. За 8 місяців 2018 року вони зросли на 27 млрд. грн. Така ж ситуація і з коштами юридичних осіб: за 8 місяців поточного року зросли на 7 млрд. грн. і склали 392 млрд. грн.

Зростання коштів як населення, так і корпоративного сектору по банківській системі продовжує зростати, навіть – незважаючи на поступове зниження відсоткових ставок за цими продуктами.

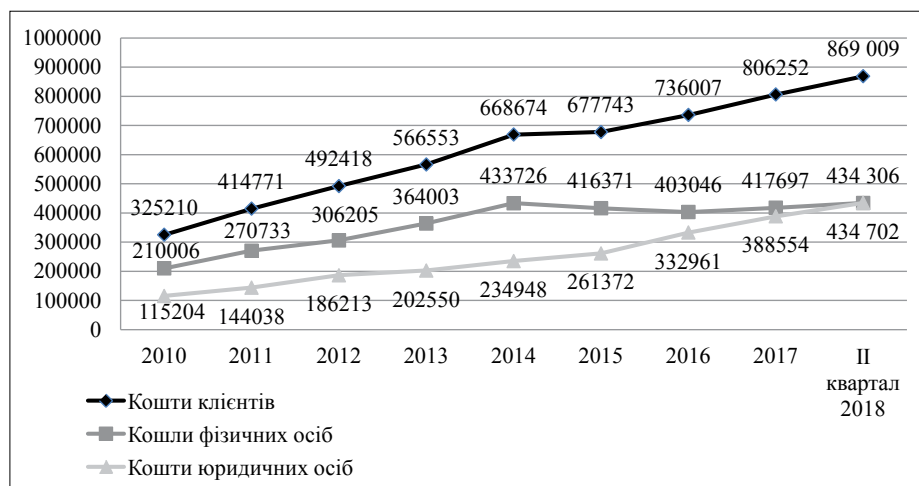

Рис. 5. Динаміка депозитів банків у розрізі вкладників, тис. грн.

Джерело: побудовано за даними [2]

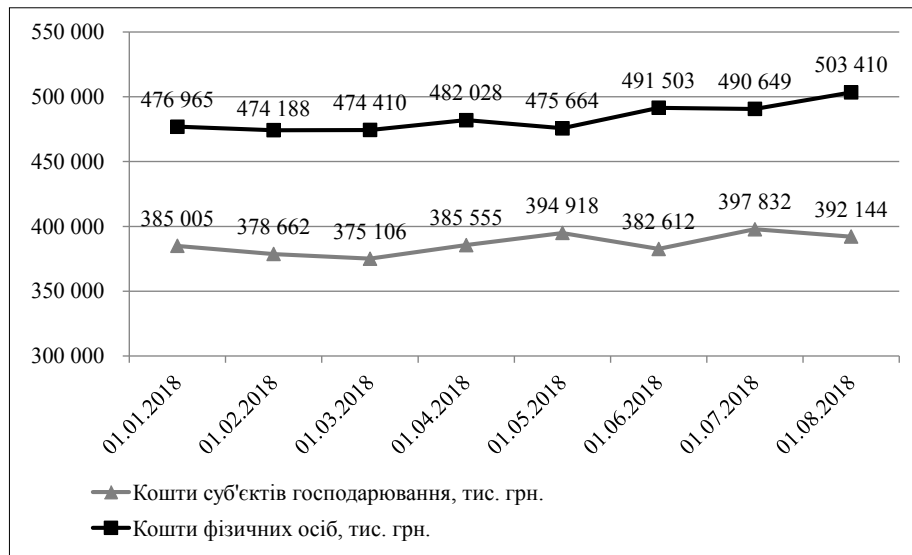

Рис. 6. Кошти клієнтів, загальна сума по банківській системі України

Джерело: побудовано за даними [2]

Інша проблема – висока частка непрацюючих кредитів (57% на початку 2018 р.) є баластом для балансів банків. Обслуговування більшості цих кредитів уже ніколи не буде відновлено, тому їх доцільно повністю зарезервувати та списати. Для цього необхідно внести зміни в законодавство, щоб усунути негативні податкові наслідки для банків. Банкам доцільно активніше працювати з кредитами позичальників, фінансовий стан яких відновлюється, шляхом активного використання механізмів фінансової реструктуризації. У II півріччі НБУ вимагав від банків стратегію роботи з непрацюючими кредитами та встановив чіткі рамки її виконання [5].

Динаміку непрацюючих кредитів наведено на рис. 7. За даними графіку видно, що частка непрацюючих кредитів фізичним особам за поточний рік скоротилася на 3,09%, у той час як корпоративним клієнтам – зросла на 1,38%.

Наведені тренди демонструють діяльність банків, спрямовану на більш ретельну роботу з проблемними кредитами фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців. Ситуація із зростанням частки непрацюю-

чих кредитів юридичним особам може пояснюватися тільки тим, що бізнесу досить складно провадити прибуткову діяльність та своєчасно розраховуватися за взятими на себе зобов'язаннями перед банками. Крім того, вартість кредитів для бізнесу, на жаль, залишається на доволі високому рівні, хоча за новими кредитами останнім часом спостерігається повільне зниження відсоткових ставок.

Зрозуміло, що вирішити цю проблему наявними інструментарієм неможливо. Цікавим з цього приводу є досвід АТ КБ «Приватбанк», який приступив до вирішення проблем непрацюючих кредитів по принципу «step-by-step», зробивши перші рішучі кроки назустріч своїм клієнтам. Причина – часта проблемних кредитів АТ КБ «ПриватБанку» становить 84,5% в загальній величині проблемних кредитів по банківській системі, що чинить суттєвий вплив на фінансові показники не тільки банку, а й всієї банківської системи.

Для вирішення цього питання, починаючи з кінця листопада 2018 року, банк почав проводити масштабну реструктуризацію кредитів фізичних осіб, а також малого та середнього бізнесу. Запропонована програма

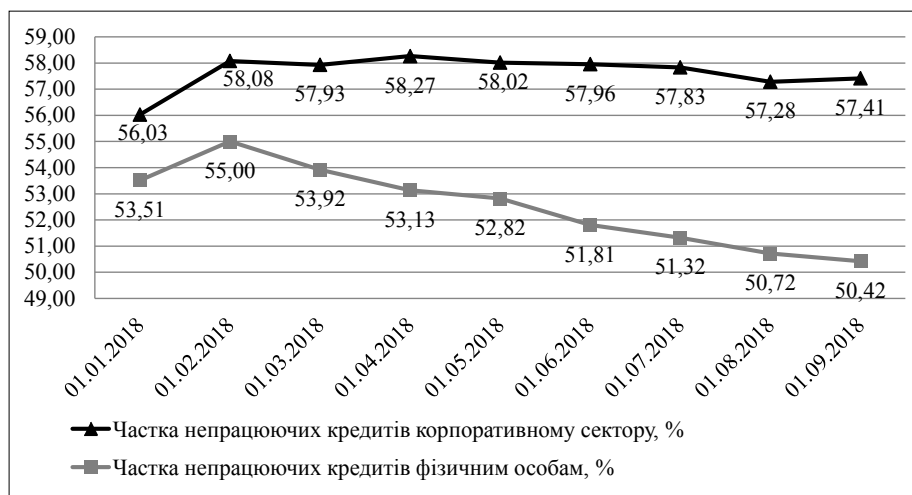

Рис. 7. Частка непрацюючих кредитів по банківській системі України

Джерело: побудовано за даними [6]

реструктуризації – не поступка сотням тисяч клієнтів, а чіткий прорахунок економічно виправданого алгоритму роботи банку, в основі якої – оцінка фінансового стану позичальника і перспектив юридичної роботи з заборгованістю. Мова (більшою мірою) йде про проблему накопичених штрафів, обсяг яких багаторазово перевищує суму самих кредитів і нарахованих відсотків. Це кошти, які неможливо стягнути з позичальників через їхній незадовільний фінансовий стан або за відсутності застав. Наявність цих зобов'язань значно спотворює реальний фінансовий стан банку.

Під програму потраплять роздрібні кредити і позики малому і середньому бізнесу, видані до 19.12.2016 року, за винятком кредитів, виданих в зоні проведення ООС, Криму, кредитів військово-службовцям, кредитів померлим, нерезидентам і пов'язаним з банком особам. Йдеться про реструктуризацію 294000 кредитних угод. Всі вони стосуються позик від 5000 до 300000 грн. Загальний обсяг – 48,5 млрд грн, з яких балансова заборгованість – 12,3 млрд грн, а небалансова (пеня, штрафи і комісії) – 36,2 млрд грн. АТ КБ «ПриватБанк» планує повернути близько 3,5 млрд грн. [7].

Значна кількість системних проблем банківського сектору України за останні роки вирішена. Майже завершено очищення банківської системи, на першій плані зараз нові ґрунтовні питання, які також потребують нагального врегулювання. Головними системними ризиками фінансового сектору на сьогодні є висока частка держави в банківському секторі та рівень непрацюючих кредитів по всій системі [2].

Зменшення відрхувань до резервів та підвищення операційної ефективності дозволили банкам вийти на прибутки у 2017 році. Здешевлення фондування підвищило чисті процентні доходи попри те, що нове кредитування обмежене. Завдяки збільшенню попиту на банківські послуги зросли також комісійні доходи.

Прибутковість банківського сектору зростає у I кварталі 2018 року, в свою чергу чистий прибуток банківського сектору зріс у 2,7 рази і становив 8,7 млрд. грн. Це сталося завдяки зниженню відрхувань у резерви, які становили лише 1,1 млрд. грн – найнижче квартальне значення, починаючи з 2013 року. Негативний ефект для банківського сектору від запровадження МСФЗ 9 становив близько 10 млрд грн. Саме на таку суму від початку року зросли збитки банків минулих років.

Його виникнення зумовлено формуванням резервів під очікувані збитки за кредитами, що оцінюються на першому та другому етапах відповідно до правил МСФЗ, та доформування резервів за знеціненими кредитами (третій етап). Левову частку цього ефекту майже повністю компенсував чистий прибуток за I квартал. Кілька банків остаточно запровадять МСФЗ 9 протягом II кварталу, тому оцінки впливу нового стандарту на фінансову звітність попередні та можуть бути суттєво відкориговані.

За I квартал регулятивний капітал сектору зріс на 7,6 млрд грн, або на 6,2%, за рахунок чистого прибутку. Внески до статутного капіталу становили 0,2 млрд грн. Достатність капіталу сектору в цілому перевищує мінімально необхідний обсяг. На кінець березня 63 банки із 82 мали показник адекватності капіталу понад 15% [2].

Всі ці тенденції збережуться й протягом 2019 року, відтак – банківський сектор залишатиметься прибутковим.

Інша системна проблема, яка загострилась після націоналізації АТ КБ «ПриватБанк» – надвисока

частка держави у банківському секторі, яка сягнула 56% за чистими активами та 62% за депозитами населення. Це – додатковий довгостроковий виклик, який потребує додаткового врегулювання.

Невирішеність цього питання створює можливість додаткових збитків окремих держбанків у зв'язку з їхньою слабкою операційною ефективністю. Це питання знаходиться в «полі» державної регуляторної політики ще з 2016 року. В лютому 2018 року Уряд підтримав оновлені «Засади стратегічного реформування державного банківського сектору» [8], запропоновані Міністерством фінансів України. Як зазначається в документі, головними завданнями Стратегії у банківському секторі є:

- значне зниження присутності держави у банківському секторі через повний, або частковий продаж банків державного сектору;
- збільшення конкуренції на банківському ринку;
- підтримка фінансової стабільності;
- відновлення кредитування реального сектору економіки;
- підвищення доступності банківських послуг.

Стратегія розвитку державного банківського сектору базується на 4-х напрямках:

1. Удосконалення ефективності моделі управління банками державного сектору шляхом покращення дисципліни та реалізації стратегії, а також створення більше вартості для держави перед виходом з капіталу банків. Модель управління банками має бути єдиною й всі функції з управління та контролю за банками, що належать державі, мають бути сконсолідовані у Міністерстві фінансів.

2. Впровадження планів виходу держави з капіталу банків задля забезпечення підвищення їх вартості.

3. Впровадження стратегій для окремих банків з метою відновлення їх діяльності як стабільних, прибуткових установ, що функціонують на комерційних засадах.

4. Розробка та впровадження підходів для роботи з непрацюючими кредитами з метою зменшення тиску на баланси банків державного сектору, максимізації їх залишкової вартості.

Розглянуті питання знаходять своє відображення у рекомендаціях, які Національний банк України систематично оприлюднює в контексті реалізації своєї комунікаційної політики. Так, на 2019 рік для забезпечення стабільної та ефективної банківської системи передбачено 5 основних напрямків роботи:

- подальше відновлення кредитування населення та бізнесу. Очікується, що у 2019 році темпи росту споживчого кредитування зберуться на рівні понад 35%. Якісні корпоративні позичальники збільшать портфель більш як на 15%;
- подовження ресурсної бази банків. Проте банки повинні активніше працювати з подовженням термінів залучених строкових депозитів, оскільки близько 60% зобов'язань мають строк погашення до 1 місяця;
- зменшення частки проблемних кредитів (NPL) у банках. Банки повинні проводити більш активну роботу з проблемними позичальниками, в тому числі – шляхом реструктуризації заборгованості;
- зменшення частки держави у банківському секторі відповідно до затвердженої Кабінетом Міністрів «Стратегії розвитку державних банків». Пошук стратегічних інвесторів для держбанків вже розпочався;
- впровадження сучасних сервісів для обслуговування клієнтів. У якості пріоритетних перспектив – подальше розширення платіжної інфраструктури банків та дистанційних каналів обслуговування.

Саме ці напрями визначатимуть напрями розвитку банківської системи України на сучасному етапі її розвитку.

Висновки. Діяльність банківської системи України, в цілому, поступово стабілізується. Стверджувати, що сьогодні вона є стійкою, остаточно не можна. Але очевидним є факт, що банківництво стає більш прозорим та передбачуваним як для регулятора, так й для базових суб'єктів ринку. Наслідком чого є зміцнення довіри до нього та підвищення якості управління системним ризиками.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 03.01.2019).
2. Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 03.01.2019).
3. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua> (дата звернення: 03.01.2019).
4. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення: 03.01.2019).
5. Звіт про фінансову стабільність, червень 2018 р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=5F3CD85D7F47C98F85DE880A75527467?id=71475860> (дата звернення: 03.01.2019).
6. Статистичні показники банківської системи України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата звернення: 03.01.2019).
7. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua> (дата звернення: 03.01.2019).
8. Уряд підтримав оновлені «Засади стратегічного реформування державного банківського сектору». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-pidtrimav-onovleni-zasadi-strategichnogo-reformuvannya-derzhavnogo-bankivskogo-sektoru> (дата звернення: 03.01.2019).